

Надвірнянська центральна районна бібліотека
Методичний відділ

«Душа моя сонця намріяла».

(Поетична година з нагоди 120-річчя від дня народження П.Г. Тичини)

«Все можна виправдати високою метою –
та тільки не порожнечу душі».

П. Тичина

Читець: У величезній симфонії світу,
У гармонії багатомовній,
Кларнет світлодайний Тичини
Ніколи не змеркне й не згасне.
Він чуйному людству виводить
Мелодії, ніжності повні,
Над серцем вібриє, як жайвір,
Його трепетання прекрасне.

Ведучий. Шановні друзі! Розпочинаємо літературно-мистецьке свято, приурочене 120-й річниці від дня народження Павла Григоровича Тичини.

Творчий шлях Павла Григоровича Тичини тривав шість десятиліть. Не був цей шлях простим.

Народився Павло Тичина 27, за іншими свідченнями – 23 січня 1891 року с. Пісках, Чернігівської області, в сім'ї сільського дяка. Вчився спочатку в земській школі, потім у чернігівській бурсі, згодом у місцевій духовній семінарії. Після семінарії П. Тичина вчився в Київському комерційному інституті, одночасно працював на різних дрібних посадах – в конторах та редакціях газет і журналів. Перші відомі нам вірші Тичини (з тих, що збереглися, датовані 1906 - 1908 рр., є така маленька перлина, як «Блакить мою душу обвіяла»).

Читець: Блакить мою душу обвіяла,
Душа моя сонця намріяла,
Душа причастилася кротості трав
Добрідень – я світу сказав.
Струмок серед гаю, як стрічечка,
На квітці метелик, мов свічечка,
Хвилюють, малюють, квітують поля
Добрідень тобі, Україно моя!

Ведучий. Перші публікації його поезій, як відзначалось, з'являються 1912 р. в кількох тогочасних журналах («Літературно-науковий вісник», «Рідний край», «Українська хата»).

Перша збірка віршів – «Сонячні кларнети» - датована 1918 р., явили читачам поета з уже сформованою оригінальною творчою індивідуальністю. Далі вийшла тоненька книжечка – цикл віршів «Замість сонетів і октав».

Читець: «Уже світає, а ще імла...
На небі зморшка лягла.
Як зайшла ж мені печаль!
Промінні заори в'оралися в хмари
Чую – фанфари
Як зайшла ж мені печаль...
Ой не фанфари, то, а сурми і гармати,
Лежи, не прокидайся, моя мати!...
Прокляття всім, прокляття всім,
хто звіром став!»

Ведучий. Поет. Публіцист. Критик та історик літератури. Перекладач, видатний громадянський діяч. Академік. Лауреат Державних премій. Депутат. Міністр. І все це одна людина. Та ми все ж не впевнені, що назвали всі аспекти багатогранного життя і діяльності Павла Григоровича Тичини, всі галузі, куди сягав його розум і до чого бралася рука.

Ведучий: Зі смутком на серці, з вінком на чолі
Скажу своє слово і зникну з землі.
І буду блукать я світами.
Над вами,
І буду століття я думати думу –
Без сміху, без суму.
З плачем на вустах, з жахом смерті і тлі
З'явлюся я знову на бідній землі.
І буду я знову радіти,
Горіти,
Й так буде багато в житті моїм шуму –
І міху, і суму.

Читець: Країно моя, моя люба Вкраїно,
Чим я втішу тебе, чим тебе заспокою?
Чи про те розкажу, як тебе я люблю,
А чи піснею горе твоє я присплю,
Чи слізьми розіллюсь, мов сирітська дитина,
Чим тебе заспокою я – бідна людина,
Скажи, моя люба Вкраїно, Вкраїно моя!
Не знаю і сам я, за що так люблю

Безчасною туєю Україну мою?
За що так кохаю?
І що у їй є? – нещасний народ, його гірке життє:
Темнота та голод... Ох, ліпше мовчать?
За що ж так любити, за що кохать?
Не знаю, не знаю! – але я люблю.
І сили свої всі я їй віддаю.
І й пісні складаю веселі, сумні,
Молюсь за її... Але ж чудно мені,
Що й сам я не знаю, за що так люблю
Безчасною туєю Україну мою...

(Звучить пісня «Гаї шумлять»).

Ведучий. Сьогодні, з висоти нашої драматичної історії, ми можемо зрозуміти внутрішнє сум'яття душевного, лагідного, чутливого до краси і гармонії молодого поета, який так вразливо передчував трагічні події 30-х років, на жаль, фатальні для багатьох його колег по перу.

Ведучий. Багато хто погоджується з думкою Василя Стуса, який назвав Павла Тичину жертвою сталінізму (як Г. Косинка, М. Куліш, М. Хвильовий, М. Зеров, Лесь Курбас). «З однією різницею – їхня фізична смерть не означала смерті духовної – Павло Тичина фізично живий, помер духовно, але був приневолений до існування... по той бік себе.»

Ведучий. А Олесь Гончар, патріарх української літератури, назвав Тичину, останнім поетом розстріляного Відродження. Поетом, розстріляним хай не фізично, але морально. Та більшість розуміють, що Павло Тичина – один із найобдарованіших поетів ХХ сторіччя, окраса нашої національної літератури. А в його красивій, вкритій сивиною голові, вміщалося так багато знань, що іноді не вірилось: як може стільки знати одна людина. Павло Тичина володів 15 мовами і, шануючи рідну українську мову, він писав:

Читець: Слово наше рідне!
Ти сьогодні зазвучало
Як початок, як начало,
Як озброєння всім, видне,
Слово наше рідне!
Тож цвілась калина,
Червоніла, достигала,
Всьому світу заявляла:
Я – країна Україна –
На горі калина!
А України ж мова –
Мов то сонце дзвінкотюче,

Мов те золото котюче,
Вся і давність, і обнова – українська мова.
Хай і знов калина
Червоніє, достигає
Всьому світу заявляє:
Я – країна Україна –
На горі калина!

Ведучий. Він був людиною універсального таланту – гарно малював, грав на багатьох інструментах, був чудовим диригентом, записувачем народних пісень, писав музику, мав гарний голос і співав.

(Звучить пісня «Три поради»).

Ведучий. Та найбільшої слави зажив як поет. Про нього можна сказати: найніжніший лірик. Це рідкісна екзотична квітка..., цвіт папороті, що квітне раз на тисячу років.

Тичину любили, шанували, плекали. А скільки дівчат мріяли про такого цнотливого нареченого!

Тичина – це не тільки естетика поезії, він був елегантний український Ален Делон.

Читець: О, панно Інно...
О, панно Інно, панно Інно!
Я – сам. Вікно. Сніги...
Сестру я Вашу так любив –
Дитинно, злотоцінно.
Любив? – Давно. Цвіли луги...
О панно Інно, панно Інно,
Любові усміх квітне раз – ще й тлінно.
Сніги, сніги, сніги...
Я Ваші очі пам'ятаю,
Як музику, як спів.
Зимовий вечір. Тиша. Ми.
Я Вам чужий – я знаю.
А хтось кричить: ти рідну стрів
І раптом – небо... шепіт гаю.
О ні, то очі Ваші. – Я ридаю.
Сестра чи Ви? – Любив...

Читець: «Десь на дні мого серця...»

Десь на дні мого серця
Заплела дивну казку любов
Я ішов від озерця
Ти сказала мені : Будь здоров!
Будь здоров ти мій любий юначе!...
Ах, а серце і досі ще плаче.
Я ішов від озерця...

Десь на дні мого серця
Заплела дивну казку любов.
Говори, говори, моя мила:
Твоя мова – співучий струмок.
Ніч зірки посвітила.
Шепчуть вітру квітки: гей, в танок!
Повінчайся з туманами ночі.
Тихо так опівночі.
Ніч зірки посвітила.
Говори, говори, моя мила:
Твоя мова співучий струмок.

Ведучий. П. Тичина в поезії... був Творцем. Його творчість свідчить про те, що в ньому сховано силу, здатну вибудувати власний космос.

Тичина зупинявся у своєму творенні так, де зупинився б сам Бог.

Читець: «І являвсь мені Господь...»

І являвсь мені Господь
В гromі, бурі, і росі,
У веселках, зоряницях
І в симфонії комах.
І являвсь мені Господь
В танці, сміху і в сльозах.
У душевних змінах – ранах
І в безумстві наших дум.
Говорив я: знаю я,
Що ти тихий як роса,
Многодумний як веселка,
І, як буря, молодий
Говорив я: знаю я,
Що тебе лиш я люблю.
І ставав я на коліна
Слухати Господа велінь.
І коли явивсь Господь
У крові моїх братів, -
Заридала в серці віра
І вжахнулася душа.
Господи, владарю сил!
Не збагну діянь твоїх.
Нащо нищиш ти скрижалі,
Що при зорях дав нам сам?

Ведучий. Вірші Тичини – це майстерність світового рівня, в кожному відчувається енергія, шквал чи спад.

Що ж, поезія Тичини – це не зовсім поезія, це візія одкровення, високовольтна напруга. Тим, що він створив, пишалася б будь-яка світова культура.

Читець: Великим поетом ми вважаємо того поета –
хто правдивий, чесний зроду,
хто йде від життя велінь
і працює для народу
й для майбутніх поколінь.